ARREST VAN HET HOF
VAN 15 OKTOBER 1969 [1]

Württembergische Milchverwertung — Südmilch-AG tegen Salvatore Ugliola (Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Bundesarbeitsgericht te Kassel)

Zaak 15-69

Samenvatting

Vrij verkeer van personen — Werknemers — Gelijke behandeling — Nationale wettelijke regeling ter bescherming tegen nadelige gevolgen aan vervulling van militaire dienstplicht verbonden — Toepassing op de onderdanen der andere Lid-Staten.
(E.E.G.-Verdrag, art. 48, Verordening E.E.G. no. 38/64 van de Raad, art. 9, lid 1, Verordening E.E.G. no. 1612/68 van de Raad, art. 7)

Een nationale rechtsregel welke de werknemers beschermt tegen de nadelige gevolgen ten opzichte van de arbeidsvoorwaarden binnen het bedrijf welke aan afwezigheid wegens het vervullen van militaire dienstplicht zijn verbonden, moet ook toepassing vinden ten aanzien van de onderdanen der andere Lid-Staten die op het grondgebied van de betrokken Lid-Staat zijn tewerkgesteld en in het land van herkomst hun militaire dienstplicht moeten vervullen.

In de zaak 15-69

betreffende een door het Bundesarbeitsgericht te Kassel krachtens artikel 177 van het E.E.G.-Verdrag tot het Hof gericht verzoek, daartoe strekkende dat in het voor genoemde rechterlijke instantie aanhangig geding tussen

WURTTEMBERGISCHE MILCHVERWERTUNG-SUDMILCH-AG, Rosensteinstrasse 20, Stuttgart-N, eiseres in revisie

en

SALVATORE UGLIOLA, arbeider, Rosensteinstrasse 20, Stuttgart-N, gedaagde in revisie

1 — Procestaal : Duits.

bij wege van prejudiciële beslissing uitspraak worde gedaan inzake de uitlegging van artikel 9 van 's Raads Verordening no. 38/64 van 25 maart 1964 en van artikel 7 van 's Raads Verordening no. 1612/68 van 15 oktober 1968, betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (Publikatieblad no. 62 van 17.4. 1964 en no. L 257 van 19.10.1968), wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt : R. Lecourt, President, R. Monaco en P. Pescatore, Kamerpresidenten, A. M. Donner, A. Trabucchi (rapporteur), W. Strauß en J. Mertens de Wilmars, Rechters, Advocaat-Generaal : J. Gand, Griffier : A. Van Houtte, het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

1 — Overzicht van de feiten en de procesvoering

Overwegende dat de aan het geding ten grondslag liggende feiten als volgt kunnen worden samengevat en dat de procesvoering na te melden verloop heeft gehad :

De heer Salvatore Ugliola, Italiaans onderdaan en sedert 29 mei 1961 werkzaam in dienst van de firma Württembergische Milchverwertung-Südmilch, heeft van 12 mei 1965 tot 3 augustus 1966 in Italië zijn militaire dienstplicht vervuld. Daartoe heeft hij zijn werkzaamheden in de onderneming onderbroken van 6 mei 1965 tot 14 augustus 1966.

Voor de bevoegde Duitse rechter had de heer Ugliola gevorderd, dat zijn militaire diensttijd bij de berekening van de tijd van zijn werkzaamheid in verweerster's bedrijf in aanmerking zou worden genomen, zulks volgens de bepalingen van de in de Bondsrepubliek Duitsland geldende wet tot bescherming van de arbeidsplaats bij oproeping in militaire dienst („Arbeitsplatzschutzgesetz" van 30 maart 1957, gewijzigd op 21 mei 1968). In deze wet wordt met name bepaald :

„a) Artikel 1, lid 1 :
Wanneer een werknemer in militaire dienst of voor herhalingsoefeningen is opgeroepen, wordt de arbeidsovereenkomst gedurende dat tijdvak geschorst.

b) Artikel 6, lid 1 en lid 2 :
(1) Wanneer de werknemer na het vervullen van de militaire dienst of na herhalingsoefeningen zijn werk in het vroeger bedrijf hervat, mag hij in zijn beroep of bedrijf geen enkel nadeel lijden uit hoofde van een afwezigheid wegens het vervullen van de militaire dienst.
(2) De tijd van de vervulling van de

militaire dienst of van de herhalingsoefeningen wordt voor de duur van het in het beroep of bij de vroegere werkgever vervulde dienst in aanmerking genomen; evenwel wordt voor leerlingen en voor degenen die een beroepsopleiding volgen de militaire dienst ter bepaling van de duur der in de uitoefening van hun beroep verrichte dienst eerst na beëindiging van de leertijd in aanmerking genomen. De tijd van vervulling van de militaire dienst of van herhalingsoefeningen wordt als dienst- en arbeidstijd beschouwd overeenkomstig de voor de overheidsdienst geldende verordeningen en collectieve arbeidsovereenkomsten.

De heer Ugliola heeft aan zijn verzoek onder meer de Verordeningen no. 38/64 en no. 1612/68 van de Raad der E.E.G. ten grondslag gelegd.

In artikel 9 van Verordening no. 38/64 wordt bepaald :

„De werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat, mag op het grondgebied van de andere Lid-Staten niet op grond van zijn nationaliteit anders worden behandeld dan de nationale werknemers. Hij geniet dezelfde bescherming en dezelfde behandeling als deze laatsten met betrekking tot alle aanstellings- en arbeidsvoorwaarden, met name met betrekking tot beloning en ontslag.

Artikel 7 van Verordening no. 1612/68 is als volgt geredigeerd :

1. Een werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat mag op het grondgebied van andere Lid-Staten niet op grond van zijn nationaliteit anders worden behandeld dan de nationale werknemers wat betreft alle voorwaarden voor tewerkstelling en arbeid, met name op het gebied van beloning, ontslag, en, indien hij werkloos is geworden, wederinschakeling in het beroep of wedertewerkstelling.

2. Hij geniet er dezelfde sociale en fiscale voordelen als de nationale werknemer.

3. Hij kan eveneens op dezelfde wijze en onder dezelfde voorwaarden als de nationale werknemers het onderwijs op vakscholen en van de revalidatie- en herscholingscentra volgen.

4. Bepalingen van collectieve of individuele arbeidsovereenkomsten of van enige andere collectieve regeling inzake het aanvaarden van arbeid, de tewerkstelling, de beloning, de overige arbeidsvoorwaarden en de voorwaarden voor ontslag zijn van rechtswege nietig, voor zover daarin discriminerende voorwaarden worden vastgesteld of toegestaan ten opzichte van werknemers die onderdaan zijn van andere Lid-Staten.

De firma Württembergische Milchverwertung-Südmilch achtte het verzoek niet gegrond, met name omdat de bepalingen van voormelde Duitse wet niet tot het arbeidsrecht, doch tot het publiekrecht behoren.

De Duitse rechter heeft zowel in eerste aanleg als in hoger beroep het verzoek van de heer Ugliola ontvankelijk geacht; de appèlrechter maakte het op Verordening no. 38/64 gebaseerde betoog tot het zijne.

Wegens het principieel belang van de zaak gaf het Landesarbeitsgericht toestemming tot revisie voor het Bundesarbeitsgericht, dat bij beschikking van 27 februari 1969, ingekomen ter Griffie op 28 maart 1969, het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen krachtens artikel 177 van het E.E.G.-Verdrag verzocht om bij wege van prejudiciële beslissing uitspraak te doen over de navolgende vraag :

„Moeten artikel 9, eerste lid, van Verordening no. 38/64 van 25 maart 1964 en artikel 7 van Verordening (E.E.G.) no. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (Publikatieblad der Europese Gemeenschappen no. 62 van 17 april 1964 en no. L 257 van 19 oktober 1968) worden geïnterpreteerd in die zin dat een werknemer — onderdaan van een Lid-Staat en op het grondgebied van een andere Lid-Staat werkzaam — jegens zijn werkgever overeenkomstig het recht van het land waar de arbeid wordt verricht voor de bepaling van de bij zijn werkgever volbrachte diensttijd aanspraak kan maken op toerekening van de diensttijd gedurende welke hij zijn werk heeft moeten onderbreken ten einde de militaire dienstplicht in zijn land van herkomst te vervullen ?"

Overeenkomstig artikel 20 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, hebben

de Commissie van de Europese Gemeenschappen en de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland schriftelijke opmerkingen ingediend.
Gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur en de Advocaat-Generaal heeft het Hof besloten niet tot instructiemaatregelen over te gaan.
De beide partijen in het bodemgeschil, de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland en de Commissie van de Europese Gemeenschappen zijn ter zitting van 9 juli 1969 gehoord.
De Advocaat-Generaal heeft zijn conclusie genomen op 10 juli 1969.

II — Opmerkingen ingediend krachtens artikel 20 van het statuut

Overwegende dat de krachtens artikel 20 van het Statuut van het Hof ingediende opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt :

A — Opmerkingen van de Commissie van de Europese Gemeenschappen

Voor wat betreft de ontvankelijkheid van het verzoek om uitlegging : het feit dat de vraag van het Bundesarbeitsgericht bepalingen betreft welke achtereenvolgens tot stand zijn gekomen en waarvan er een thans niet meer geldt, levert geen moeilijkheden op.
Toepasselijkheid der bepalingen van Verordening no. 38/64 volgens nationaal recht is niet uitgesloten. Dit is een vraagstuk, dat tot de uitsluitende bevoegdheid van de nationale rechter behoort.
Wat de zaak ten gronde betreft, het is zowel met de tekst van de desbetreffende communautaire bepalingen als met de doelstellingen en het wezen van de Gemeenschap in overeenstemming, dat het in aanmerking nemen van tijdvakken door migrerende werknemers wegens militaire dienst in andere Lid-Staten vervuld valt onder het in artikel 48 van het E.E.G.-Verdrag geformuleerde en in de Verordeningen nos. 38/64 en 1612/68 overgenomen beginsel van gelijkheid van behandeling.
Reeds uit de in artikel 9, lid 2, tweede zin, van Verordening no. 38/64 en in artikel 7, lid 1, van Verordening no. 1612/68 gebezigde term „met name" blijkt dat de in deze bepalingen vermelde toepassingen van het beginsel van gelijke behandeling slechts voorbeelden zijn en derhalve niet als uitputtend mogen worden beschouwd voor het uitgebreide terrein der aanstellings- en arbeidsvoorwaarden. En het in aanmerking nemen van tijdvakken van militaire dienst ter bepaling van de in een burgerlijke betrekking volbrachte diensttijd leidt voor voormelde voorwaarden rechtstreeks tot consequenties. Het onder de wapenen roepen van een migrerende werknemer werd trouwens in vorenbedoelde communautaire verordeningen (artikel 6, lid 2, en artikel 7, lid 2, van Verordening no. 38/64) — in verband met vragen betreffende het verblijfsrecht en de toegang tot bepaalde betrekkingen — alsook in de richtlijnen van de Raad no. 64/240 (Publikatieblad no. 62 van 17 april 1964, blz. 981/64, artikel 5, lid 3) en no. 68/360 (Publikatieblad no. L 257 van 19 oktober 1968, artikel 6, lid 2) in aanmerking genomen. Uit deze bepalingen blijkt hoezeer men er op bedacht is geweest te verhinderen dat migrerende werknemers door de vervulling van militaire dienst in een andere Lid-Staat wat hun plaatsingsmogelijkheden betreft in het nadeel zouden geraken. Wanneer in het land van tewerkstelling tijdvakken van in het land van herkomst vervulde militaire dienst niet in aanmerking zouden worden genomen, zou de migrerende werknemer worden gestraft voor zijn besluit in een andere Lid-Staat te gaan werken.
In het „Arbeitsplatzschutzgesetz" blijft de inhoud of de nakoming van de staatsburgerlijke plicht tot het vervullen van de militaire dienst buiten beschouwing en wordt alleen gelet op de juridische consequenties welke voor een bepaalde arbeidsovereenkomst aan de afwezigheid van de werknemer wegens het vervullen van de militaire dienst verbonden zijn.
De bepalingen van de betrokken wet moeten dan ook, juist zoals regelingen waardoor men in geval van ziekte tegen ontslag en verlies van bezoldiging wordt beschermd, geacht worden deel uit te maken van de voorwaarden voor tewerkstelling en arbeid zoals in artikel 9, lid 1, van Verordening no. 38/64 en in artikel 7, lid 1, van Verordening no. 1612/68 bedoeld.

Op grond van een en ander en mede gelet op het overleg dat voorafging aan de totstandkoming der betrokken verordeningen (waarin sprake was van de noodzaak migrerende werknemers geheel met de nationale werknemers gelijk te stellen) moet worden geconcludeerd, dat het discriminatieverbod ook van toepassing is op de nationale bepalingen betreffende uit de vervulling van de militaire dienst voortvloeiende arbeidsvoordelen.
Bepalingen welke aan degenen die onder de wapenen worden geroepen behoud van de arbeidsplaats verzekeren, bestaan trouwens in alle Lid-Staten; zij strekken ertoe te voorkomen dat de werknemer door het vervullen van de militaire dienst voor wat de voorschriften der arbeidswetgeving betreft in het nadeel zou geraken.

B — Opmerkingen van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland

1 — Fundamentele stelling

In de Duitse wet ter bescherming van de arbeidsplaats („Arbeitsplatzschutzgesetz") is een reeks faciliteiten voorzien welke in financieel opzicht zowel voor de Duitse overheid in het bijzonder als voor de Duitse economie in het algemeen een niet te verwaarlozen last betekenen.
Voor de werknemers in de particuliere sector wordt in deze wet niet alleen bepaald dat de tijd van vervulling van militaire dienstplicht als door de werknemers bij hun werkgever vervulde diensttijd is te beschouwen, doch worden hun onder meer de navolgende voordelen toegekend :

— In geval van vervroegd ontslag uit de militaire dienst moet de Bondsrepubliek zich garant stellen voor de extra-kosten welke voor de Duitse werkgever voortvloeien uit het feit dat tijdelijk twee personen op dezelfde post werkzaam zijn (artikel 1, lid 5).
— Krachtens artikel 4 mogen in militaire dienst doorgebrachte tijdvakken voor de berekening van de duur van het jaarlijks verlof niet in aanmerking worden genomen.
— Krachtens artikel 5 komen bijdragen, te betalen door personen die aan hun militaire verplichtingen hebben te voldoen en die een aanvullende ouderdoms- en overlevingsverzekering hebben gesloten, geheel ten laste van de Bondsrepubliek.
— Krachtens artikel 11 moet de Bondsrepubliek over tijdvakken van militaire dienst welke een duur van 3 dagen niet overschrijden, het loon waarop de werknemer recht heeft betalen.

De uitspraak op de aan het Hof van Justitie voorgelegde uitleggingsvraag zou derhalve een veel verder gaande strekking hebben dan op zichzelf aan de bijzondere vraagstukken, met de toerekening van militaire diensttijd aan de bij de werkgever vervulde dienstperioden verband houdende, toekomt.
De desbetreffende Duitse wet maakt geen deel uit van de arbeidswetgeving, doch van de militaire wetgeving. De Verordeningen no. 38/64 en no. 1612/68 zijn daarop derhalve niet van toepassing.
Zulks blijkt met name uit de artikelen 223 en 224 van het Verdrag, waarin het domein der defensie aan de uitsluitende bevoegdheid van iedere Lid-Staat is voorbehouden. Door de desbetreffende wet heeft de Duitse staat gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid om krachtens zijn soevereine rechten bepaalde faciliteiten te verlenen ter vergoeding van een dienst welke in het openbaar belang van de onderdanen, doch in den regel niet van vreemdelingen wordt verlangd. Het gaat hier derhalve om een Duitse wet betreffende de landsverdediging, welke als zodanig niet onder het Verdrag valt.

2 — Eerste subsidiaire stelling

Zou moeten worden aangenomen dat de hierbedoelde communautaire regeling het „Arbeitsplatzschutzgesetz" betreft, dan ware nochtans het in bedoelde verordeningen omschreven discriminatieverbod niet overtreden. Dit verbod houdt, naar de eis van artikel 48 van het Verdrag, in dat de onderdanen van een Lid-Staat in een andere Lid-Staat als de eigen onderdanen van laatstgenoemde Lid-Staat worden behandeld. En de voordelen, in het „Arbeitsplatzschutzgesetz" bij oproeping in militaire dienst toegekend, komen in dezelfde

omstandigheden ten goede aan de eigen onderdanen en aan vreemdelingen die hun militaire dienst in de Bundeswehr vervullen. Daarentegen geniet een Duitse burger, die buitenlands voor rekening van een andere Lid-Staat zijn militaire dienst vervult, deze voordelen niet. Ongelijkheid van behandeling volgens de hierbedoelde wet houdt dus geen verband met de nationaliteit, doch met het vervullen van de militaire dienst in de Bundeswehr. Dit is een objectief criterium, welks keuze niet arbitrair kan worden genoemd omdat het wordt gebezigd met betrekking tot een nationale defensiewet, waarvan de kosten alleen door de Bondsrepubliek worden gedragen. Door werknemers die hun militaire dienst in andere Lid-Staten, waarvan zij onderdanen zijn, hebben vervuld eveneens in het genot dezer voordelen te stellen, zou de Duitse staat langs indirecte weg de defensiebegroting dezer staten ontlasten.
Nu op defensiegebied een gemeenschapsrechtelijke integratie ontbreekt, zijn er ten deze verschillende nationale regelingen mogelijk, met name voor wat het algemeen begrip militaire dienst betreft. De ongelijkheid van behandeling welke uit het Arbeitsplatzschutzgesetz voortvloeit, is ook hierom gerechtvaardigd. Zou deze wet zonder onderscheid op vreemdelingen worden toegepast, dan zou zulks met name neerkomen op een cumulatie der in de onderscheiden nationale wetten op dit stuk toegekende voordelen.

3 — Tweede subsidiaire stelling

Zelfs al ware de regeling van het Arbeitsplatzschutzgesetz in strijd met het discriminatieverbod te achten, dan nog ware zij geoorloofd op grond van artikel 48 van het Verdrag, waarin discriminatie om redenen van openbare veiligheid wordt toegestaan.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het Bundesarbeitsgericht te Kassel bij beschikking van 27 februari 1969, ingekomen ter Griffie van het Hof van Justitie op 28 maart 1969, krachtens artikel 177 van het Verdrag tot oprichting van de E.E.G. een vraag heeft gesteld teneinde uitlegging te bekomen van de artikelen 9, lid 1, van 's Raads Verordening E.E.G. no. 38/64 van 25 maart 1964 en 7 van 's Raads Verordening no. 1612/68 van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap;

2 Overwegende dat het er in bedoelde vraag om gaat of voormelde artikelen „moeten worden geïnterpreteerd in die zin dat een werknemer — onderaan van een Lid-Staat en op het grondgebied van een andere Lid-Staat werkzaam — overeenkomstig het recht van het land waar de arbeid wordt verricht voor de bepaling van de bij zijn werkgever volbrachte diensttijd aanspraak kan maken op toerekening van de diensttijd gedurende welke hij zijn werk heeft moeten onderbreken teneinde zijn militaire dienstplicht in zijn land van herkomst te vervullen";

3 Overwegende dat de verordeningen waarvan uitlegging gevraagd wordt berusten op artikel 48 van het Verdrag waarin, ter verzekering van het voor de gemeenschappelijke markt wezenlijke vrije verkeer van werknemers, de afschaffing van elke discriminatie tussen de werknemers der Lid-Staten op grond van de nationalilteit is voorgeschreven voor zoveel betreft de werkgelegenheid, de beloning en de overige arbeidsvoorwaarden;

dat in deze bepaling geen ander voorbehoud wordt gemaakt dan die welke in lid 3 limitatief zijn opgesomd en de openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid betreffen;

dat het gemeenschapsrecht op het stuk der arbeidsverhoudingen berust op het beginsel dat het recht van iedere Lid-Staat aan de onderdanen der overige Lid-Staten die op zijn grondgebied zijn tewerkgesteld, alle aan de eigen onderdanen toegekende voordelen moet verzekeren;

4 Overwegende dat wanneer migrerende werknemers hun militaire dienstplicht jegens hun eigen Staat vervullen, zulks op de arbeidsvoorwaarden dier werknemers in een andere Lid-Staat van invloed kan zijn;

dat de desbetreffende regeling zelve — in de artikelen 6, lid 2, van Verordening E.E.G. no. 38/64 alsook in artikel 5, lid 3, van 's Raads richtlijn no. 64/240 en artikel 6, lid 2, van 's Raads richtlijn no. 68/360, de bescherming der migrerende werknemers tegen de gevolgen hunner militaire dienstplicht voor de arbeidsvoorwaarden onder het oog ziet;

dat de aard dezer gevolgen wezenlijk niet verandert naar gelang de werknemers worden opgeroepen door de Staat waar zij werken dan wel door een andere Lid-Staat welke nationaliteit zij bezitten;

5 dat een nationale wet welke aan een werknemer die zijn arbeid in zijn vroegere bedrijf hervat de aan afwezigheid wegens militaire dienst verbonden nadelen wil besparen, met name door te voorzien dat voor de bepaling van de duur der in de onderneming volbrachte dienst de militaire diensttijd in aanmerking wordt genomen, een regeling is op het stuk van de arbeidsvoorwaarden;

dat zodanige wet derhalve niet — op grond van een zijdelings verband met de landsverdediging — is onttrokken aan de toepassing van de artikelen 9, lid 1, van Verordening E.E.G. no. 38/64 en 7 van Verordening E.E.G. no. 1612/68 betreffende gelijkheid van behandeling en uniforme bescherming der migrerende werknemers „met betrekking tot alle voorwaarden voor tewerkstelling en arbeid";

6 dat artikel 48 van het Verdrag zelf, behalve in de gevallen uitdrukkelijk in lid 3 voorzien, niet toestaat dat de Lid-Staten van de door het Verdrag gewilde gelijkheid van behandeling en uniforme bescherming van alle werknemers der Gemeenschap zouden afwijken door ten behoeve van de eigen onderdanen langs een omweg verschillend gevolg toe te kennen aan het vervullen van de militaire dienstplicht;

dat derhalve een nationale rechtsregel welke de werknemers beschermt tegen de nadelige gevolgen ten opzichte van de arbeidsvoorwaarden binnen het bedrijf welke aan afwzigheid wegens het vervullen van militaire dienstplicht zijn verbonden, ook toepassing moet vinden ten aanzien van de onderdanen der andere Lid-Staten die op het grondgebied van de betrokken Staat zijn tewerkgesteld en in het land van herkomst hun militaire dienstplicht moeten vervullen;

7 dat bedoelde bepalingen dan ook aan een migrerende werknemer, onderdaan van een Lid-Staat, die zijn arbeid in een bedrijf van een andere Lid-Staat heeft moeten onderbreken om in het eigen land militaire dienstplicht te vervullen, het recht toekennen om het aldus onder de wapenen doorgebrachte tijdvak voor de berekening van zijn in dat bedrijf vervulde diensttijd in aanmerking te doen nemen, voor zoveel perioden van militaire dienst in het land van tewerkstelling vervuld, ten behoeve van de uit dat land herkomstige werknemers eveneens in aanmerking worden genomen;

Ten aanzien van de kosten

8 Overwegende dat de kosten van de Commissie van de Europese Gemeenschappen en van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland, die hun opmerkingen aan het Hof hebben ingezonden, niet terugvorderbaar zijn;

9 dat de procedure ten aanzien van partijen als een in de loop van het geding voor het Bundesarbeitsgericht te Kassel gerezen incident is te beschouwen, zodat laatstgenoemde instantie over de kosten zal hebben te beslissen;

Gezien de processtukken;
Gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur;
Gehoord de mondelinge opmerkingen van partijen in het bodemgeschil, van de

Regering van de Bondsrepubliek Duitsland en van de Commissie van de Europese Gemeenschappen;
Gehoord de conclusie van de Advocaat-Generaal;
Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name de artikelen nos. 48 en 177;
Gelet op de artikelen 9 van 's Raads Verordening E.E.G. no. 38/64 van 25 maart 1964 en 7 van 's Raads Verordening E.E.G. no. 1612/68 van 15 oktober 1968;
Gelet op het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, met name artikel 20;
Gelet op het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende over de prejudiciële vraag, het Hof bij arrest van het Bundesarbeitsgericht te Kassel d.d. 27 februari 1969 voorgelegd, verklaart voor recht:

Het beginsel van gelijke behandeling dat, op grond van artikel 48 van het E.E.G.-Verdrag, bij de artikelen 9, lid 1, van 's Raads Verordening E.E.G. no. 38/64 van 25 maart 1964 en 7 van 's Raads Verordening E.E.G. no. 1612/68 van 15 oktober 1968 is omschreven, brengt mede dat een migrerende werknemer, onderdaan van een Lid-Staat, die om in zijn eigen land de militaire dienstplicht te vervullen zijn arbeid in een bedrijf in een andere Lid-Staat heeft moeten onderbreken, recht heeft het aldus onder de wapenen doorgebrachte tijdvak in aanmerking te doen nemen voor de berekening van zijn in dat bedrijf vervulde diensttijd, voor zoveel de perioden van militaire dienst in het land van tewerkstelling vervuld, ten behoeve van de uit dat land herkomstige werknemers eveneens in aanmerking worden genomen.

Aldus gewezen te Luxemburg op vijftien oktober negentienhonderdnegenenzestig.

Lecourt Monaco Pescatore
Donner Trabucchi Strauß Mertens de Wilmars

Uitgesproken ter openbare terechtzetting te Luxemburg op vijftien oktober negentienhonderdnegenenzestig.

De Griffier
A. Van Houtte

De President
R. Lecourt